

УДК: 327.5

DOI: <https://doi.org/10.21564/2663-5704.61.304646>

Погрібна Вікторія Леонідівна, докторка соціологічних наук, професорка, професорка кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: vilpog2017@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5101-0386

ГЛОБАЛЬНИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

У статті аналізується механізм трансформації глобального інформаційного простору за умов специфічної «гібридизації» сучасного міжнародного конфліктного протистояння. Доведено, що така гібридизація конфліктів інтересів у сучасних міжнародних відносинах, яка проявляється в поширенні «глобального гібридного тероризму» та «гібридно-месіанської агресії», деформує глобальний інформаційний простір, він поступово втрачає конструктивні функції і набуває ознак каталізатора деструктивних світових змін.

Ключові слова: глобальний інформаційний простір, суб'єкти глобального інформаційного простору, гібридна війна, глобальний гібридний тероризм.

Інформація – ключ до всього. Ви повинні дізнатися сильні сторони ваших ворогів і зрозуміти, хто з друзів вам зовсім не друг.

Джордж Мартін <https://ttsyaty.com/xfsearch/personazh/%D0%9B%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%92%D0%B0%D1%80%D1%96%D1%81/>,

«Гра престолів. Пісня льоду й полум'я»

Постановка проблеми. Поняття простору є одним із фундаментальних у багатьох природничих науках – фізиці, математиці, географії. Не минула його своєю увагою і вся система соціогуманітарних наук. Об'єднує їх розуміння того, що для орієнтації у просторі кожний елемент має усвідомлювати, що він: а) займає певну позицію, яку можна зафіксувати у відповідній системі координат; б) перебуває на визначеній дистанції від інших елементів; в) може рухатися, змінюючи свою позицію щодо них. Інформаційний простір не є винятком. Сьогодні, коли інформація перетворилася на стратегічний ресурс будь-якої держави, проблема функціонування глобального інформаційного простору як сукупності світових інформаційних ресурсів, потоків

та інфраструктури, що дають можливість на основі норм міжнародного права забезпечувати взаємодію громадян, суспільств та держав в усіх сферах їхньої життєдіяльності, аналіз механізмів його формування, реформування та деформування набуває особливого значення.

Турбулентність сучасного світоустрою багато в чому визначається і, одночасно, є наслідком розгортання світової гібридної війни. Уже зараз ми можемо спостерігати відхід від «традиційної» гібридності такої війни, коли нападник не вдається до класичного військового вторгнення, а пригнічує свого опонента, використовуючи поєднання прихованих операцій, диверсій, інформаційної та кібервійни. Сучасна гібридна війна розглядає ці дії як передумову переходу до використання конвенційної зброї, що максимально наближає людство до прірви Третьої світової війни. У результаті глобальний інформаційний простір перетворюється на поле битви реальних та потенційних супротивників у прагненні або наблизити реалізацію такого сценарію, або запобігти йому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості функціонування глобального інформаційного простору в умовах гібридної війни останнім часом досить жваво обговорювалися вітчизняними та зарубіжними науковцями. Так, сучасна несхожість «національних картин світу» призвела до активізації уваги фахівців до поняття «національна логіка» та близьких до нього [1–3]. У 2017 р. вийшла публікація С. Полубелової «Поняття картини світу, її види та особливості», де пропонується узагальнене трактування титульного поняття як вихідного глобального образу світу, покладеного в основу світобачення людини [1], що ми і обрали в якості відправної точки в аналізі заявленої в цій статті проблеми. Наступним кроком стали досить цікаві роботи Л. Шелестової «Етнічна картина світу як основа становлення національної ідентичності зростаючої особистості» [2] та С. Гурбанської «Національно-мовна картина світу: триада мова – культура – людина» [3]. У першій із них розкрито сутність поняття «етнічна картина світу» як цілісного уявлення про буття, властивого членам певного етносу, що визначає для людини систему взаємодії зі світом та характер ставлення до різних його реалій. При цьому основоположними компонентами цієї картини визначено склад мислення нації, національну логіку світосприйняття та світооцінювання. У другій роботі запропоновано досліджувати поняття національної картини світу через національний менталітет, національну ментальність, національний характер, національний темперамент. Це для нас «проклало місточок» до більш глибокого розуміння природи феноменів «національний інформаційний простір» і «глобальний інформаційний простір» та трансформаційних процесів, що відбуваються в них. Такий аналіз міститься в роботах низки зарубіжних [4–6] та вітчизняних [7–13] науковців. Так, зокрема, І. Кудлай, досліджуючи гло-

бальний інформаційний простір, зафіксувала важливу тенденцію сучасності – у розвинених країнах світу поширюється новий, інформаційний спосіб життя, який формує в людей нові звички, стереотипи поведінки, культурні запити і навіть цінності, що створює почуття «постійної включеності» в світовий інформаційний простір і, як наслідок, глобалізацію свідомості [10, с. 74–75]. У подальшому дослідженні ми, підтримуючи цю ідею, припустили, що наслідки такої глобалізації свідомості стають ще небезпечнішими в умовах гібридної війни, тобто ситуації, коли, за словами Я. Чмиря, значно загострюється проблема «інформаційної гігієни» та актуалізуються питання інформаційної безпеки держави в глобальному інформаційному просторі через перетворення інформації на інструмент маніпуляції або відверто злочинних дій [12].

Сплеск уваги науковців до проблематики гібридної війни є цілком природнім і передбачуваним. Після початку у 2014 р. гібридної агресії РФ проти України такі вітчизняні дослідники, як О. Базалук, В. Білецький, Д. Веденєєв, В. Гуржи, Р. та В. Додонови, О. Комарчук, Л. Компанцева, І. Рущенко, М. Требін, О. Семенюк та ін. [14–26], провели і продовжують проводити досить ретельний науковий аналіз цього феномену, визначивши не тільки основні відмінності гібридної війни від війни конвенційної, але й розкривши «in verbo et in praxi» її концептуальні та функціональні передумови, сутність та структуру. Серед закордонних публікацій нашу увагу привернула цікава робота заступника начальника штабу ВПС США Д. Ласіки «Стратегічні наслідки гібридної війни: теорія перемоги» [27] через його оригінальні погляди саме на наслідки гібридної війни та тлумачення перемоги в ній.

Утім, незважаючи на велику кількість публікацій як теоретичного, так і публіцистичного характеру, проблема впливу гібридної війни на формування та переформатування глобального інформаційного простору залишилася практично поза уваги дослідників. Тому *метою статті* є аналіз механізму трансформації глобального інформаційного простору в умовах специфічної «гібридизації» сучасного міжнародного конфліктного протистояння.

Вклад основного матеріалу. Словосполучення «інформаційний вибух» упевнено увійшло в наше життя ще наприкінці минулого століття і сьогодні вже сприймається як щось природне і само собою зрозуміле. Але при цьому більшість із нас свідомо чи несвідомо намагається не помічати, що темпи поширення інформації у світі набули вихрового стану – якщо у XVIII–XIX ст. для подвоєння бази знань людству було потрібно 150 років, у першій половині XX ст. – 50 років, у другій половині XX ст. – від 10 до 2 років, у нульвідесяти роки XXI ст. – менше 1 року, то зараз на це витрачається менше ніж 2,5 місяці. Така ситуація не могла не вплинути на стан глобального інформаційного простору та специфіку міжнародних комунікацій у ньому. Щодо останніх,

до речі, досить важко запропонувати усталений перелік індикаторів їхньої специфіки, хоча в узагальненому вигляді ними можна вважати наступні. По-перше, взаємодії проходять в умовах майже некерованого комунікативного ланцюжка, бо всі рішення, у тому числі правові, міжнародних організацій мають рекомендаційний характер та цілком можуть бути проігноровані окремими державами. По-друге, існує несхожість «національних картин світу», яка дозволяє міжнародним акторам спиратися у власній комунікативній стратегії і тактиці на поняття «національна логіка», котра нерідко є не просто незрозумілою, але й неприйнятною для інших комунікантів¹. По-третє, відбуваються міжнародні комунікації під значно більш прискіпливою увагою світової спільноти, ніж внутрішньодержавні й міжособистісні, бо здійснюються вони особами, максимально наближеними до «центрів прийняття рішень». Ці особи мають максимально широку зону відповідальності, у якій вони вимушені постійно балансувати між прагненням лобювати власні національно-державні інтереси і необхідністю забезпечувати вирішення загальнолюдських проблем. І, нарешті, по-четверте, досить часто міжнародні взаємодії проходять у вельми «агресивному» середовищі, тому вимагають від суб'єктів комунікацій розроблення потужних систем інформаційної безпеки й контрпропаганди, що набуває особливого значення в умовах гібридної війни. Отже, за умов глобальної інтеграції та жорсткої міжнародної конкуренції надважливою ареною зіткнень і боротьби національних інтересів держав стає глобальний інформаційний простір.

Глобальний інформаційний простір є багатосуб'єктним складним соціальним утворенням, яке забезпечує ефективну інформаційну взаємодію людей, їхній доступ до світових інформаційних ресурсів. З одного боку, він виступає самостійною сферою, де відбуваються конфлікти зовнішньополітичних інтересів держав у сфері міжнародних відносин, а з іншого – є об'єктом і засобом реалізації цих інтересів у системі міждержавних відносин [29, с. 137]. Разом з економічною та військовою могутністю місце в цьому просторі визначає статусну позицію кожної держави на сучасній «геополітичній шахівниці» за такими критеріями: а) можливість швидко і технологічно розробляти власний інформаційний продукт; б) здатність поширювати та/або нав'язувати його

¹ С. Горяшко, Є. Фохт та С. Самохіна у статті на порталі «BBC news Україна» пишуть: «Про те, що у Путіна у 2010-х сформувалася своя картина світу <...> свідчить і колишній заступник голови американської Ради з нацбезпеки Бен Роудс. За його словами, щоб дізнатись про те, як проходили останні зустрічі Путіна з Обамою, не потрібно спілкуватися з інсайдерами – Путін на них поведився так само, як під час публічних виступів на російську аудиторію. Наприклад, навіть в особистих розмовах з Обамою, попри численні свідчення, Путін продовжував заперечувати, що російські військові діють на Донбасі. А на останній зустрічі стверджував, що нічого не знає про втручання Москви у вибори в США – попри докази, які надали американці» [28].

іншим державам; в) спроможність створювати потужну систему захисту від небажаних зовнішніх інформаційних впливів. Імовірно тому один із засновників міждисциплінарного напрямку дослідження націоналізму професор Лондонської школи економіки Ентоні Девід Сміт дійшов висновку, що формування глобального інформаційного простору як «станового хребту сучасної цивілізації» призводить до зростання взаємовпливів національних культур, появи світоглядно-ціннісних конфліктів і т. зв. «інформаційного синдрому». Цей синдром спричиняється низкою загрозливих факторів, а саме: а) диференціацією суспільства, що тягне за собою необхідність розвитку діалогу між управлінським апаратом і підлеглими; б) небезпекою виникнення інфократії (влади власників інформації); в) суперечністю між глобальними та національними цінностями; г) труднощами подолання демократичними засобами монополії на інформацію, забезпечення контролю суспільства за діяльністю ЗМІ і формування відповідного законодавства [6, с. 11].

У сучасних як наукових, так і навчальних публікаціях, на жаль, часто можна зустріти ототожнення понять «міжнародний інформаційний простір» та «глобальний інформаційний простір». Ми вважаємо це некоректним, бо міжнародний інформаційний простір визначається конституційними нормами окремих держав, міжнародними угодами та технічними засобами забезпечення інформацією і складається з державних (національних) та регіональних територіальних просторів. Глобальний же інформаційний простір є поняттям з більш насиченим «соціальним складником», він створює відносно самостійне явище – соціально-інформаційний простір, що характеризує соціальне спрямування політичних, економічних, культурних та інших процесів, які відбуваються всередині системи міжнародних відносин. Виходячи з цього, уся сукупність держав, що є його суб'єктами, фактично поділяється на *чотири кластери* (таблиця).

Отже, перший кластер держав через нездатність ефективно протистояти зовнішньому інформаційному впливу умовно можна назвати «універсальним реципієнтом», а четвертий завдяки спроможності проводити активні зовнішні інформаційні інтервенції – «універсальним донором», другий та третій кластери посідають проміжну позицію і за допомогою реалізації власної інформаційної політики – герметичної або експансивної – тяжіють, відповідно, до першого або четвертого кластера. Враховуючи, що герметична політика ґрунтується на ідеї розвитку за рахунок консолідації внутрішніх ресурсів, у тому числі ціною інформаційної самоізоляції і самовідгородження від навколишнього світу, а експансивна націлена на використання ресурсів для вирішення власних зовнішніх завдань, орієнтація в діяльності держав на експансивну або герметичну модель може змінюватися з огляду на конкретні обставини і тактичні завдання. Утім перевага в державній інформаційній

політиці однієї з тенденцій є досить стійкою, оскільки зумовлюється дією низки макрофакторів, у тому числі «національною картиною світу» та «національною логікою» держави. На перший погляд, здавалося б, що за таких умов функціонування глобального інформаційного простору є цілком прогнозованим – стратегічною тенденцією руху абсолютної більшості суб'єктів всередині системи є прагнення максимально посунути від позиції «універсального реципієнта» за рахунок залучення та активного застосування сучасних інформаційних технологій (далі – ІТ), створення, накопичення, поширення та захисту власного інформаційного продукту. Проте сьогодні процеси внутрішніх змін у глобальному інформаційному просторі відбуваються за іншими правилами, і ці правила багато в чому формує гібридна війна.

	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4
Д е р ж а в и	Слабо включені в світову інформаційну мережу, не мають технологічних можливостей для обробки інформації, тому зазнають неконтрольованого впливу інформації ззовні	Мають більшість менш задовільні технологічні можливості для відбору зі світової інформаційної мережі певних обсягів інформації задля використання її для власного розвитку; вони намагаються входити у світову інформаційну систему з невеликими обсягами власної інформації, здійснюють спроби обмеження неконтрольованого впливу зовнішньої інформації	Активно користуються можливостями застосування сучасних технологій відбору, виробництва, збереження та поширення інформації; вони є активними учасниками ринків інформаційних послуг, реалізуючи на них власний інформаційний продукт, мають суттєві можливості для нейтралізації шкідливих для них інформаційних продуктів	Використовуючи інноваційні технології, виготовляють якісні інформаційні продукти, які, спираючись на власну систему цінностей, активно нав'язують і поширюють у світі

У 2004 р. НАТО визнав термін «гібридна війна» найбільш прийнятним для позначення нових форм агресії. Гібридність у цьому контексті стала визначатися як поєднання різноманітних форм воєнно-політичного, економічного, інформаційного, культурного, освітнього і, врешті-решт, збройного нападу на країну, яку визначено для агресії [18, с. 13]. Дуже влучно природу гібридної війни схарактеризував директор Інституту зовнішньої політики Дипломатичної академії України Г. Перепелиця в статті «Російсько-український кон-

флікт: гібридний мир проти гібридної війни»: «Гібридна війна охоплює і активні бойові дії, і перемир'я, і переговори, і миротворчі заходи на різних стадіях ескалації конфлікту. У цьому новому виді війни розмитою стала і розмежувальна лінія між миром і війною. Тут немає оголошення війни, воєнні дії слідують відразу за «мирними переговорами» і «остаточним перемир'ям», під час яких гібридна війна, хоч і з меншою інтенсивністю, але все ж триває» [30]. Додамо, що триває вона в першу чергу на «інформаційному фронті».

Будучи обмеженими рамками цієї статті, ми свідомо відмовилися від заглиблення в аналіз специфіки феномену гібридної війни, зосередивши увагу на впливі «гібридизації» сучасного міжнародного конфліктного протистояння на глобальний інформаційний простір. У цьому сенсі пропонуємо відійти і від терміна «гібридна війна», а оперувати поняттям «глобальний гібридний тероризм», запропонованим Г. Любощем і В. Королем в статті «Національна безпека та її інформаційна складова. Контент як інструментарій гібридно-месіанських агресій». Автори, зокрема, зазначають, що «збройна агресія на Сході України та в АРК, <...> цільове спрямування потоків сирійських біженців до Європи, <...> серія терористичних вибухів у Франції, втручання російських спецслужб у виборчі процеси в багатьох країнах і навіть у США є не окремими подіями, а логічним ланцюгом технологій так званого керованого хаосу. <...> Ці та багато інших технологічно-інноваційних елементів включає в себе поняття «глобальний гібридний тероризм» як використання потенціалів динамічно-потоківих комунікаційно-контентних впливів у глобальних соціумних горизонтах гібридними способами та засобами креативно-військового характеру для домінування терористичних стилістик на міжнародній арені» [31, с. 97–98]. Такий тероризм, потрапляючи на поле глобального інформаційного простору, нерідко набуває форм «гібридно-месіанської агресії» – терміна, який теж був запропонований авторами згаданої вище статті для позначення дій Росії, пов'язаних із ситуацією, коли інформаційна інтервенція відбувається під прикриттям гасел «звільнення поневолених», «відстоювання чийось прав», «відновлення справедливості» тощо. Як на це реагує глобальний інформаційний простір? Дуже конкретну, але, на жаль, сумну відповідь на таке запитання ще 2015 р. дав відомий англійський публіцист Пітер Померанцев, обговорюючи в інтерв'ю «Українській правді» проблему мети російської пропаганди: «Забруднити образ України на Заході, щоб люди сказали: щось абсолютно незрозуміло, хто має рацію, а хто ні, нехай слов'яни самі розбираються. <...> Така собі терористична атака на інфраструктуру розуму. <...> Коли інформаційне поле вбито, все, що працює, – це страхи, паніка чи апатія» [32]. Отже, у нас на очах глобальний інформаційний простір не просто починає «хворіти», а фактично «впадає в кому», перебування в якій тривалий час, як відомо, неможливе. Як і з будь-якої коми, з цієї

є два виходи – песимістичний (смерть) або оптимістичний (одужання). Пропонуємо розглянути обидва варіанти розгортання ситуації.

Варіант 1 – песимістичний. В умовах збереження існуючої небезпеки, що несе «глобальний гібридний тероризм», і впевненого руху сучасного BANI-світоустрою до SASI-формату¹ міжнародні відносини продовжують ускладнюватися, а кількість конфліктів, у тому числі збройних, зростати, трансформуючись у «війну всіх проти всіх». Більшість акторів глобального інформаційного простору перебувають в епіцентрі інформаційної війни, інформаційне поле стає максимально «брудним», і через активне і неконтрольоване використання madman theory², конспірології, страхів, ірраціональних рухів воно засмічується до такого ступеня, що переформатовується система наявних у ньому кластерів. Держави – «універсальні реципієнти», не маючи можливості чинити опір зовнішньому агресивному інформаційному впливу з усіх сторін, втрачають власні ціннісні орієнтири, відмовляються від спроб налагодити ефективну систему інформаційної безпеки і обирають позицію «Я – за тих, хто перемагає». Інформаційна політика більшості держав решти кластерів, у тому числі й «універсальних донорів», активно рухається в бік герметизації і перемикання на проблеми забезпечення для себе дієвої системи інформаційного захисту. Жорстку експансивну інформаційну політику намагаються проводити тільки країни – безпосередні учасники відкритих конфліктних протистоянь. При цьому на перемогу можуть розраховувати ті з них, хто має більш потужні ІТ-ресурси і різноманітнішу палітру маніпулятивних ІТ. *Результат:* глобальний інформаційний простір втрачає конструктивні функції, перетворюється на каталізатор деструктивних світових змін.

Варіант 2 – оптимістичний. Міжнародна спільнота виходить із поточної кризи, більшість військових конфліктів завершується, світоустрій переходить до CAMP-формату³. *Конкурентність* цього світоустрою проявляється в перенесенні протистоянь між державами в економічну та технологічну сфери, що приводить до зниження ризиків виникнення як глобальних, так і локальних збройних конфліктів і підвищує ресурсну вагу знань та інформації в суспільстві. *Рухливість* дозволяє доволі швидко знаходити способи вирішення глобальних та регіональних проблем, що виникають, створювати для цього

¹ **BANI-світ** – Brittle (крихкий), Anxious (тривожний), Nonlinear (нелінійний), Incomprehensible (незбагненний). **SASI-світ** – Shaky (хиткий), Anarchic (анархічний), Selfish (егоїстичний), Irresponsible (безвідповідальний). Докладніше див. [33].

² Madman theory (теорія божевільного) – ідея 37-го президента США Річарда Ніксона, згідно з якою потрібно поводитися так, щоб країна-опонент повірила, що ти божевільний і готовий на все. Сьогодні вона активно застосовується РФ та КНДР, зокрема через, без сумніву, божевільні заяви щодо України та країн – членів НАТО заступника голови Радбезу РФ Д. Медведєва та демонстративне «розмахування ядерною дубинкою» корейським лідером Кім Чен Ином.

³ **CAMP-світ** – Competitive (конкурентний), Agile (рухливий), Multi-vector (багатовекторний), Pragmatic (прагматичний).

тимчасові міжнародні об'єднання, підписувати угоди та забезпечувати механізми їх реалізації, у тому числі і через активізацію процесів обміну інформацією в глобальному інформаційному просторі. *Багатовекторність* забезпечує здатність налагоджувати плідні взаємовигідні відносини між країнами, що містяться в різних регіонах світу, на різних рівнях економічного та науково-технологічного розвитку і, відповідно, у різних кластерах глобального інформаційного простору. *Прагматичність* створює можливості для прогнозованості дій міжнародних акторів, бо робить передбачуваними і зрозумілими їхні інтереси, оскільки вплив при їх формуванні т. зв. «національної логіки» значно зменшується. Мультикластерність глобального інформаційного простору зберігається, активізується експансивний складник інформаційної політики держав, що відносяться до 3-го та 4-го кластерів, питома вага маніпулятивних технологій у цій політиці залишається досить великою, проте розвиток інформаційної інфраструктури та ІТ у державах 1-го та 2-го кластерів робить їхнє використання менш ефективним, ніж під час піку «глобального гібридного тероризму». *Результат*: відомий афоризм Натана Ротшильда «Хто володіє інформацією, той володіє світом» перетворюється на «Хто володіє технологіями керування інформаційними потоками, той володіє світом», вплив держав – «універсальних донорів» ще більше зростає, але в глобальному інформаційному просторі діє механізм стримування і противаг – розвиток ІТ і поширення їх світом, у тому числі й у країнах 1-го та 2-го кластерів, стримує надмірну експансіфікацію інформаційної політики країн 3-го і 4-го кластерів через збільшення можливостей створення дієвої системи інформаційного захисту від їхнього впливу в усіх країн-«реципієнтів».

За логікою, можна було б припустити, що існує ще певний проміжний чи перехідний варіант, який передбачає повільне покрокове «лікування» глобального інформаційного простору від пошкоджень, яких вже завдано і продовжує завдавати йому сучасний «гібридний тероризм», проте ми вважаємо, що такий варіант не є життєспроможним. По-перше, він не вирішує головної проблеми – швидкого і рішучого запобігання розгортанню Третьої світової війни, яка має всі шанси стати останньою в історії людства, а по-друге, призводить до формування «ситуації з нульовою сумою», котра, своєю чергою, стимулює прагнення певних держав вирішити внутрішні проблеми шляхом ініціації нового або посилення того, що існує, міжнародного конфлікту. Тому якщо суб'єкти глобального інформаційного простору не усвідомлять небезпеки використання інформації для маніпуляцій масовою свідомістю і терміново не стабілізують ситуацію в інформаційному полі, використовуючи всі наявні ІТ, здоровий глузд і тверезий розрахунок, катастрофа може статися вже найближчим часом.

Стабілізація глобального інформаційного простору одночасно і визначає, і визначається стабілізацією міжнародної ситуації, коли закінчується війна і встановлюється мир. Із традиційною війною все зрозуміло – припинення воєнних дій, звільнення власної території (або захоплення території супротивника) та фізичне знищення супротивної армії. Але виникає питання: що означає закінчення гібридної війни? Встановлення гібридного миру, який, за словами Г. Перепелиці, є нещоманше, як «стан «невідчутної війни», коли суспільство психологічно та фізично не відчуває цього стану, а продовжує жити мирним життям, не помічаючи втрат і тяжких наслідків» [30]? Дивний феномен, бо відсутність відчуття війни не означає відсутності війни. А якщо додати до цього ще досить невизначене питання перемоги в гібридній війні, те, що Деніел Ласіка назвав «перемогою <...> у когнітивній та моральній сферах» [27, с. 41]? Як на це має реагувати глобальний інформаційний простір? Дати однозначні відповіді на більшість з цих запитань доволі складно, вони мають стати предметом наукового обговорення фахівців – теоретиків і практиків у галузі міжнародних відносин. А ось для відповіді на останнє запитання, на наш погляд, доречно скористатися порадою Френка Гоффмана, який у монографії «Конфлікт у 21 столітті: розквіт гібридних війн» зазначив: «Маневруйте у віртуальному вимірі, щоб досягти позиційної переваги в колективному розумі населення» [34, с. 53].

Висновки. Таким чином, маємо змогу зробити певні підсумки.

По-перше, глобальний інформаційний простір сьогодні є місцем, де відбувається артикуляція та агрегація національно-державних інтересів усіх акторів міжнародних відносин.

По-друге, соціально-політична неоднорідність цього простору визначається не тільки його багатосуб'єктністю, але й можливістю кластерного угруповання суб'єктів за критеріями розвиненості інформаційної інфраструктури, кількості та якості наявних інформаційних ресурсів, використовуваних ІТ, а також герметичності / експансивності державної інформаційної політики. У результаті сформувалися чотири кластери держав – кластер «універсальних реципієнтів», кластер «універсальних донорів» та два кластери, що посідають проміжну позицію, тяжіючи через реалізацію власної інформаційної політики або до «реципієнтів», або до «донорів».

По-третє, відбувається гібридизація конфліктів інтересів у сучасних міжнародних відносинах, яка проявляється в поширенні «глобального гібридного тероризму» та «гібридно-месіанської агресії». Це деформує глобальний інформаційний простір, він поступово втрачає конструктивні функції і набуває ознак катализатора деструктивних світових змін.

По-четверте, є два варіанти розгортання ситуації, що склалася. Якщо не зупинити процес проникнення гібридних війн в усіх їх проявах до глобаль-

ного інформаційного простору, він може остаточно зруйнуватися, що призведе до глибинної кризи міжнародних відносин. Якщо цей процес вдасться зупинити і відбудеться стабілізація глобального інформаційного простору, світ отримає шанс на розбудову конкурентного, рухливого, багатовекторного, прагматичного світу САМР-світоустрою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Полубелова С. Г. Поняття картини світу, її види та особливості. URL: <https://niiif.org.ua/File/17sgppks.pdf> (дата звернення: 31.03.2024)
2. Шелестова Л. В. Етнічна картина світу як основа становлення національної ідентичності зростаючої особистості. URL: https://lib.iitta.gov.ua/720807/1/ShLV_2020-03_World%20Edu.pdf (дата звернення: 30.03.2024).
3. Гурбанська С. О. Національно-мовна картина світу: тріада мова – культура – людина. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологія». 2021. Вип. 12 (80). С. 135–138. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/032_%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0+%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0_135-138.pdf (дата звернення: 30.03.2024)
4. Castells M. The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. № 616. URL: https://gsdrc-org.translate.goog/document-library/the-new-public-sphere-global-civil-society-communication-networks-and-global-governance/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc (дата звернення: 31.03.2024).
5. Reardon R., Choucri N. The Role of Cyberspace in International Relations: A View of the Literature. Paper Prepared for the 2012 ISA Annual Convention. San Diego, April 1, 2012. 34 p. URL: <https://docplayer.net/36883512-The-role-of-cyberspace-in-international-relations-a-view-of-the-literature.html> (дата звернення 30.03.2024).
6. Smith A. Nations and Nationalism in a Global Era. London: John Wiley & Sons, 2013. 222 p.
7. Біловус Л. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи. *Український інформаційний простір* : наук. журн. Ін-ту журналістики і міжнар. відносин КНУКІМ. 2013. Ч. 1. С. 188–191.
8. Глебова Н. Формування свободи й відкритості в глобальному інформаційному просторі. *Соціологічні студії* : наук.-практ. журн. 2013. № 2 (3). С. 22–27.

9. Горбань Ю. О. Сучасні виклики інформаційного простору для демократичної держави. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології* : зб. наук. пр. ХНТУ. 2013. Вип. 2. С. 36–41.
10. Кудлай І. Глобальний інформаційний простір сучасності. *Філософія та гуманізм*. 2020. Вип. 1 (11). С. 67–80. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/12052/1/10.pdf> (дата звернення: 31.03.2024).
11. Солодка О. М. Інформаційний простір держави як сфера реалізації інформаційного суверенітету. *Інформація і право*. 2020. №4(35). С. 39–46. URL: <file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/221216-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-500517-1-10-20201226.pdf> (дата звернення: 30.03.2024).
12. Чмир Я. І. Глобальний інформаційний простір як чинник актуалізації інформаційної безпеки держав. *Наукові перспективи*. 2020. №3 (3). С. 51–59. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/27/27> (дата звернення: 31.03.2024).
13. Ягодзінський С. М. Інформаційний простір глобальних мереж: соціально-філософський аспект. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія : зб. наук. пр. 2013. Вип. 1 (17). С. 77–80
14. Базалук О., Білецький В., Гуржи В., Додонов Р., Додонова В. Гібридна війна: in verbo et in praxi : кол. моногр. / за ред. Р. О. Додонова. Вінниця : Нілан, 2017. 411 с.
15. Веденеєв Д. В., Семенюк О. Г. Формування концептуальних та функціональних передумов гібридної конфліктності як загрози національній безпеці України: ретроспективний аналіз : монографія. Київ : ІНФОТЕХ, 2020. 274 с.
16. Веденеєв Д. В., Семенюк О. Г. Розвиток концептуальних і науково-практичних поглядів на сутність неконвенційної (гібридної) конфліктності : монографія. Київ : Видав. дім «АртЕк», 2021. 228 с.
17. Веденеєв Д. В., Семенюк О. Г. Сутнісні риси та функціональні компоненти сучасної неконвенційної (гібридної) конфліктності. *Стратегічна панорама*. 2021. № 1/2. С. 30–47. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/issue/view/9/1-2-2021-pdf> (дата звернення: 31.03.2024).
18. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навч. посіб. / за заг. ред. В. О. Жадька ; ред.-упор.: О. І. Харитоненко, Ю. С. Полтавець. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25597/Kulias%2012-27.pdf?sequence=1> (дата звернення: 30.03.2024).
19. Комарчук О. Гібридна війна: сутність та структура феномену. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії* : наук. журн. 2018. №1 (3). С. 48–54. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/16/10> (дата звернення: 30.03.2024).

20. Herasina L. M., Trebin M. P., Volians'ka O. V. Macrofluctuations of the international system under the influence of global turbulence and hybrid wars. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2022. №2 (53). С. 133–155.
21. Рущенко І. П. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту : монографія. Київ : Києво-Могилянська академія, 2020. 436 с.
22. Рущенко І. П. Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога : монографія. Харків : Павленко О. Г., 2015. 266 с.
23. Требін М. П. «Гібридна» війна як нова українська реальність. *Український соціум*. 2014. №3. С. 113–127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2014_3_13 (дата звернення: 30.03.2024).
24. Требін М. П. Феномен «гібридної» війни. *Гілея* : наук. вісн. 2014. Вип. 87. С. 366–371. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_87_99 (дата звернення: 31.03.2024).
25. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ : НІСД, 2017. 496 с.
26. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця : монографія / за заг. ред. Л. Компанцевої. Київ : НА СБУ, 2021. 500 с.
27. Lasica D. T. Strategic Implications of Hybrid War: A Theory of Victory. Fort Leavenworth: School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College, 2009. 62 p. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA513663.pdf> (дата звернення 31.03.2024).
28. «То був інший Лавров». Як російські дипломати втратили вплив на Путіна і не зупинили війну. *BBC news Україна*. 2023. 4 серп. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cp4njql5qyo> (дата звернення: 31.03.2024).
29. Проскуріна О. Інформаційна стратегія України в сучасному геополітичному просторі. *Політичний менеджмент*. 2009. №3. С. 137–144. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/proskurina_informatsina.pdf (дата звернення: 31.03.2024).
30. Перепелиця Г. Російсько-український конфлікт: гібридний мир проти гібридної війни. *Універсум*. 2017. № 1/2. URL: <https://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/1/hibr.html> (дата звернення: 31.03.2024).
31. Любовець Г., Король В. Національна безпека та її інформаційна складова. Контент як інструментарій гібридно-месіанських агресій. *Мова і суспільство*. 2016. Вип. 7. С. 95–107. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/mis_2016_7_13.pdf (дата звернення: 31.03.2024).
32. Пітер Померанцев: «Мета російської пропаганди – щоб ніхто нікому не довіряв». *Українська правда*. 2015. 31 берез. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2015/03/31/7063251/> (дата звернення: 31.03.2024).
33. Погрібна В. Л. Формати світоустрою в умовах системної невизначеності: погляд соціолога. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2022. № 4

- (55). С. 127–142. URL: file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/268537-Текст%20статті-626442-1-10-20230111%20(5).pdf.crdownload (дата звернення: 30.03.2024).
34. Hoffman Frank G. Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars : Monograph. Arlington : Potomac Institute for Policy Studies, 2007. 72 p. URL: https://potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (дата звернення: 31.03.2024).

REFERENCES

1. Polubiyelova, S. (2017). Ponyattya kartyny svitu, yiyi vydy ta osoblyvosti [The concept of the picture of the world, its types and individualities]. URL: <https://nniif.org.ua/File/17sgppks.pdf> [in Ukrainian].
2. Shelestova, L. (2020). Etnichna kartyna svitu yak osnova stanovlennya natsional'noyi identychnosti zrostayuchoyi osobystosti [Ethnic picture of the world as a basis for the formation of the national identity of a growing personality]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/720807/1/ShLV_2020-03_World%20Edu.pdf [in Ukrainian].
3. Hurbans'ka, S. (2021). Natsional'no-movna kartyna svitu: triada mova – kul'tura – lyudyna. [The national-linguistic picture of the world: the triad of language – culture – man]. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu «Ostroz'ka akademiya”*: seriya «Filolohiya” – *Scientific notes of the National University «Ostroh Academy»: series «Philology», issue 12 (80), 135–138*. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B%D1%8C/Downloads/032_%D0%93%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0+%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0+%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0_135-138. pdf [in Ukrainian].
4. Castells, M. (2008). The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. URL: https://gsdrc-org.translate.goog/document-library/the-new-public-sphere-global-civil-society-communication-networks-and-global-governance/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=ru&_x_tr_hl=ru&_x_tr_pto=sc
5. Reardon, R. & Choucri, N. (2012). The Role of Cyberspace in International Relations: A View of the Literature. Paper Prepared for the 2012 ISA Annual Convention. San Diego, April 1. URL: <https://docplayer.net/36883512-The-role-of-cyberspace-in-international-relations-a-view-of-the-literature.html>
6. Smith, A. (2013). Nations and Nationalism in a Global Era. London: John Wiley & Sons.
7. Bilovus, L. (2013). Ukrayins'kyy informatsiynyy prostir: s'ohodennya ta perspektyvy [Ukrainian information space: present and prospects]. *Ukrayins'kyy informatsiynyy*

prostir: Naukovyy zhurnal Instytutu zhurnalistyky i mizhnarodnykh vidnosyn KNUKIM – Ukrainian information space: the scientific journal of the Institute of Journalism and International Relations of KNUCA, 1, 188–191 [in Ukrainian].

8. Hlebova, N. (2013). Formuvannya svobody i vidkrytosti v hlobal'nomu informatsiynomu prostori [Formation of freedom and openness in the global information space]. *Sotsiologichni studiyi. Naukovo-praktychnyy zhurnal – Sociological studies. Scientific and practical magazine, 2 (3), 22–27.*
9. Horban', YU. (2013). Suchasni vyklyky informatsiynoho prostoru dlya demokratychnoyi derzhavy [Modern challenges of the information space for a democratic state]. *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnya, pedahohiky ta psykholohiyi: zbirnyk naukovykh prats'. KHNTU – Actual problems of public administration, pedagogy and psychology: a collection of scientific works of KhNTU, issue 2, 36–41 [in Ukrainian].*
10. Kudlay, I. (2020). Hlobal'nyy informatsiynyy prostir suchasnosti [Global information space of modernity]. *Filosofiya ta humanizm – Philosophy and humanism, issue 1, 67–80.* URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/12052/1/10.pdf> [in Ukrainian].
11. Solodka, O. (2020). Informatsiynyy prostir derzhavy yak sfera realizatsiyi informatsiynoho suverenitetu [The information space of the state as a sphere of implementation of information sovereignty]. *Informatsiya i pravo – Information and law, 4 (35), 39–46.* URL: <file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/221216-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-500517-1-10-20201226.pdf> [in Ukrainian].
12. Chmyr, YA. (2020). Hlobal'nyy informatsiynyy prostir yak chynnyk aktualizatsiyi informatsiynoyi bezpeky derzhav [The global information space as a factor in updating the information security of states]. *Naukovi perspektyvy – Scientific perspectives, 3 (3), 51–59.* URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/27/27> [in Ukrainian].
13. Yahodzins'kyi, S. (2013). Informatsiynyy prostir hlobal'nykh merezh: sotsial'no-filosofs'kyi aspekt [Information space of global networks: socio-philosophical aspect]. *Visnyk Natsional'noho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Filosofiya. Kul'turolohiya: Zbirnyk naukovykh prats' – Bulletin of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies: Collection of Scientific Works, issue 1 (17), 77–80 [in Ukrainian].*
14. Bazaluk, O., Bilets'kyi, V., Hurzhy, V., Dodonov, R. & Dodonova, V. (2017). Hibrydna viyna: in verbo et in praxi: kolekt: monohrafiya (za red. R. O. Dodonova) [Hybrid war: in verbo et in praxi: collect. monograph (ed. R. O. Dodonov)]. Vinnytsya: Nilan [in Ukrainian].
15. Vyedyenyeyev, D. & Semenyuk, O. (2020). Formuvannya kontseptual'nykh ta funktsional'nykh peredumov hibrydnoyi konfliktnosti yak zahrozy natsional'niy bezpetsi Ukrayiny: retrospektyvnyy analiz: monohrafiya [The formation of conceptual and functional prerequisites of hybrid conflict as a threat to the national security

- of Ukraine: a retrospective analysis: monograph]. Kyiv: DP “INFOTEKH” [in Ukrainian].
16. Vyedyenyeyev, D. & Semenyuk, O. (2021). Rozvytok kontseptual'nykh i naukovo-praktychnykh pohlyadiv na sutnist' nekonventsiynoyi (hibrydnoyi) konfliktnosti: monohrafiya [Development of conceptual and scientific and practical views on the essence of unconventional (hybrid) conflict: monograph]. Kyiv: Vydavnychyy dim «ArtEk» [in Ukrainian].
 17. Vyedyenyeyev, D. & Semenyuk, O. (2021). Sutnisni rysy ta funktsional'ni komponenty suchasnoyi nekonventsiynoyi (hibrydnoyi) konfliktnosti [Essential features and functional components of modern unconventional (hybrid) conflict]. *Stratehichna panorama – Strategic Panorama, 1–2, 30–47*. URL: <https://niss-panorama.com/index.php/journal/issue/view/9/1-2-2021-pdf> [in Ukrainian].
 18. Hibrydna viyna i zhurnalistyka. Problemy informatsiynoyi bezpeky: navchal'nyy posibnyk (za zah. red. V. O. Zhad'ka) [Hybrid war and journalism. Problems of information security: a study guide (ed. V. O. Zhadko)] (2018). Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25597/Kulias%2012-27.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
 19. Komarchuk, O. (2018). Hibrydna viyna: sutnist' ta struktura fenomenu [Hybrid war: the essence and structure of the phenomenon]. *Mizhnarodni vidnosyny, suspil'ni komunikatsiyi ta rehional'ni studiyi. Naukovyy zhurnal – International relations, public communications and regional studies. Scientific journal, 1 (3), 48–54*. URL: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/16/10> [in Ukrainian].
 20. Herasina, L., Trebin, M. & Volians'ka, O. (2022). Macrofluctuations of the international system under the influence of global turbulence and hybrid wars. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiolohiia – Bulletin of the Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political science, Sociology, 2 (53), 133–155*.
 21. Rushchenko, I. (2020) Viyna tsyvilizatsiy: anatomiya rosiys'ko-ukrayins'koho konfliktu: monohrafiya [War of Civilizations: Anatomy of the Russian-Ukrainian Conflict: Monograph]. Kyiv: Kyyevo-Mohylyans'ka akademiya [in Ukrainian].
 22. Rushchenko, I. (2015) Rosiys'ko-ukrayins'ka hibrydna viyna: pohlyad sotsioloha: monohrafiya [Russian-Ukrainian hybrid war: a sociologist's view: monograph]. Kharkiv: Pavlenko O. H. [in Ukrainian].
 23. Trebin, M. (2014). «Hibrydna» viyna yak nova ukrayins'ka real'nist' [“Hybrid” war as a new Ukrainian reality]. *Ukrayins'kyy sotsium – Ukrainian society, 3, 113–127*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2014_3_13 [in Ukrainian].
 24. Trebin, M. (2014) Fenomen “hibrydnoyi” viyny [The phenomenon of “hybrid” war]. *Hileya: naukovyy visnyk – Gilea: Scientific Bulletin, 87, 366–371*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_87_99 [in Ukrainian].

25. Svitova hibrydna viyna: ukrayins'kyi front: monohrafiya / za zah. red. V. P. Horbulina [World hybrid war: the Ukrainian front: a monograph (ed. V. P. Gorbulin) (2017). Kyiv: NISD [in Ukrainian].
26. Stratehichni komunikatsiyi v umovakh hibrydnoyi viyny: pohlyad vid volontera do naukovtsya: monohrafiya / za zah. red. L. Kompantsevoyi [Strategic communications in the conditions of hybrid war: a view from a volunteer to a scientist: a monograph (ed. L. Kompantseva)] (2021). Kyiv: NA SBU [in Ukrainian].
27. Lasica, D. (2009). Strategic Implications of Hybrid War: A Theory of Victory. Fort Leavenworth: School of Advanced Military Studies United States Army Command and General Staff College. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA513663.pdf>
28. “To buv inshyy Lavrov”. Yak rosiys'ki dyplomaty vtratyly vplyv na Putina i ne zupynyly viynu [“That was another Lavrov”. How Russian diplomats lost influence with Putin and did not stop the war]. *BBC news Ukrayina*, 2023. 04.08. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cp4njql15qyo> [in Ukrainian].
29. Proskurina, O. (2009). Informatsiyana stratehiya Ukrayiny v suchasnomu heopolitychnomu prostori [Information strategy of Ukraine in the modern geopolitical space]. *Politychnyy menedzhment – Political Management*, 3, 137–144. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/proskurina_informatsina.pdf [in Ukrainian].
30. Perepelytsya, H. (2017). Rosiys'ko-ukrayins'kyi konflikt: hibrydnyy myr proty hibrydnoyi viyny [The Russian-Ukrainian conflict: hybrid peace versus hybrid war]. *Universum – Universe*, 1–2. URL: <https://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/1/hibr.html> [in Ukrainian].
31. Lyubovets', H. & Korol', V. (2016). Natsional'na bezpeka ta yiyi informatsiyana skladova. Kontent yak instrumentariy hibrydno-mesians'kykh ahresiy [National security and its information component. Content as a toolkit of hybrid-messianic aggressions]. *Mova i suspil'stvo – Language and Society*, issue 7, 95–107. URL: file:///C:/Users/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%8C/Downloads/mis_2016_7_13.pdf [in Ukrainian].
32. Piter Pomerantsev: “Meta rosiys'koyi propahandy – shchob nikhto nikomu ne doviryav” [Peter Pomerantsev: “The aim of Russian propaganda is that no one trusts anyone”]. *Ukrayins'ka pravda*, 2015. 31.03. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2015/03/31/7063251/> [in Ukrainian].
33. Pohribna, V. (2022). Formaty svitoustroyu v umovakh systemnoyi nevyznachenosti: pohlyad sotsioloha [World order formats under systemic uncertainty: a sociologist's view]. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, filozofiia prava, politohiia, sotsiolohiia – Bulletin of the Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Philosophy, Philosophy of Law, Political science, Sociology*, 4 (55), 127–142. URL: [file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/268537-Текст%20статті-626442-1-10-20230111%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/268537-Текст%20статті-626442-1-10-20230111%20(5).pdf).crdownload [in Ukrainian].

34. Hoffman, F. (2007). Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Monograph. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. URL: https://potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf

Pohribna Viktoriia Leonidivna, *Doctor of Sociology Sciences, Professor,
Professor of the Department of International Law,
Yaroslav Mudryi National Law University,
Kharkiv, Ukraine*

GLOBAL INFORMATION SPACE IN THE SITUATION OF THE HYBRID WAR

The article analyzes the mechanism of transformation of the global information space in the situation of the specific «hybridization» of the modern international conflict confrontation. It has been proven that such a hybridization of conflicts of interests in international affairs, as manifested in widespread «global hybrid terrorism» and «hybrid messianic aggression», deforms the global information space. It gradually losing constructive functions and acquires a sign of a catalyst for destructive global changes.

Key words: *global information space, subjects of the global information space, hybrid war, global hybrid terrorism.*

